



2020 / Vol:6, Issue:29 / pp.1211-1221

**RESEARCH ARTICLE**

Arrival Date : 25.06.2020

Published Date : 30.08.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.354>

Reference : Esenkaya, D. & Aydemir, A. (2020). "Hemşirelerin Profesyonel Hemşirelik Değer Algısının Yaşlı Hasta Bakımı Üzerine Etkisi", Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(29):1211-1221

# HEMŞİRELERİN PROFESYONEL HEMŞİRELİK DEĞER ALGISININ YAŞLI HASTA BAKIMI ÜZERİNE ETKİSİ

## The Effect of Nurses' Perception of Professional Nursing Value on Older Adults Patient Care

**Öğr.Gör. Derya ESENKAYA**

Yozgat Bozok Üniversitesi SHMYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü Yozgat/Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-9865-2036

**Öğr.Gör. Azize AYDEMİR**

Yozgat Bozok Üniversitesi SHMYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü Yozgat/Türkiye

ORCID ID: 0000-0002-4751-7088



### ÖZET

Bu araştırma hemşirelerin profesyonellik değerlerini ve bunun yaşlı hasta bakımına etkisinin belirlenmesi amacı ile tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Araştırma, Yozgat ilinde, Yozgat Eğitim ve Araştırma Hastanesinde 01 Ekim- 01 Kasım 2019 tarihleri arasında gerçekleştirildi. Araştırmaya araştırmanın yapıldığı tarihler arasında izinli veya raporlu olmayan ve gönüllü olan 207 hemşire katıldı. Verilerin toplanmasında "Hemşireleri Tanıtım Formu" ve "Hemşirelerin Profesyonellik Değerleri Ölçeği" kullanıldı. Veriler, SPSS 22.0 paket programında sayı, yüzde, ortalama, t-testi, ANOVA, Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testi kullanılarak değerlendirildi. Araştırmaya katılan hemşirelerin çoğunun kadın, bekar, genç, lisans mezunu olduğu ve çekirdek ailede yaşadığı, yaşlı bireyle yaşamadığı, çocuk sahibi olmadığı belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularından, ölçek toplam puanının ortalamasının üzerinde (119,73±19,34) olduğu belirlenmiştir. Ölçekten elde edilen en yüksek alt boyut puanının ise "Otonomi" (12,96±2,50) olduğu belirlenmiştir. Ölçek genel ve alt boyut ortalamalarının demografik özelliklerle karşılaştırılmasında eğitim değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu saptanmış; diğer demografik ve sosyal yaşamına ait özellikler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkinin olmadığı bulunmuştur. Çalışmamızda profesyonel değerleri yüksek hemşirelerin yaşlı hasta ile ilgili genel kanılarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Hemşire, profesyonellik, yaşlı hasta, değer

### ABSTRACT

This descriptive study was conducted designed to evaluate the professional values and aim of determining the effect of this on older adults patient care. The study was performed between 01 October and 01 November 2019 in Yozgat Training and Research Hospital, in Yozgat Province. A total of 207 nurse who were not on leave during the study period were included. The participation rate was 93%. The 'Nursing Introductory Form' and 'Nursing Professional Values Scale-(HPDS)' were used to collect data. The data were evaluated using the SPSS 22.0 package program with numbers, percentages, means, t-test, ANOVA, Kruskal-Wallis, and Mann Whitney U test analysis. It has been identified that most of the nurses within the study are female, single, young and have bachelor's degree, living in a nuclear family, not living with an older adult individual and having no children. It has been observed as the findings of the study that the total score of the questionnaire is above average (119,73±19,34) respectively. Among all the measurements, "Autonomy" subscales were found to be on top (12,96±2,50). When the average values of the general and sub-dimensions have been compared with demographic features, it has been identified that there is a statistical significant difference only between the variables of training there has been found no statistical significant correlation between other demographic features and traits about social life. In our study, it was concluded that the general opinion of the nurses with high professional values about the older adults patient is positive.

**Keywords:** Nurse, professional, older adult patient, value

## 1. GİRİŞ

### 1.1. Problemin Tanımı ve Önemi

Hasta veya sağlıklı birey için hemşirelik süreci sağlığı sürdürebilmenin vazgeçilmez bir parçasıdır (Babadag, 2010; Çoban, 2006; Yılmaz ve Demirsoy, 2018). Hemşirelik Konseyi (ICN) hemşireliği 'Bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirmeye yardım eden ve hastalık halinde iyileştirme ve rehabilite etmeyi sağlayan bir meslek grubu' olarak tanımlamaktadır (Göriş ve ark., 2014; ICN, 2013;). Bu anlamda, geçmişten günümüze hemşirelik mesleği varlığını bilimsel gerçeklerle yenileyerek sürdüren, birey, aile ve toplumun sağlık durumunu konu edinen uygulamalı bir sağlık disiplindir (Akça, 2010:47; Göriş ve ark., 2014).

Günümüzde hemşireler, araştırma yapma, teori geliştirme, mesleki örgütlere ve politik aktivitelere katılma gibi faaliyetleri sürdürerek, mesleklerini hekimlere tabi olmaktan çıkarmış ve özerk hale dönüştürmüşlerdir (Göriş ve ark., 2014; Karadağ ve Uçan, 2006). Bu gelişmeler ışığında son yıllarda hemşirelik ve profesyonellik terimleri birlikte anılmaya başlanmıştır. Hemşirelik mesleğinde profesyonel değerler, temel eğitim programları sırasında öğrenilmeye başlanmakta, çalışma yaşamına katılım ile bu değerler gelişmektedir (Karadaş ve ark.; 2018). Literatürde hemşirelerin profesyonellik nitelikleri; sürekli eğitim ile bilimsel bilgi birikimi ve yeterlilik, araştırma ve yayın yapma, teori geliştirme ve kullanma, toplumsal hizmet, etik kodlar, mesleki örgüte sahip olma ve otonomi olarak belirtilmiştir (Karadaş ve ark.; 2018). Profesyonellik; yüksek düzeyde eğitim alarak yapılan işin öneminin kavranmasını, işi eyleme dönüştürme sürecinde başkalarına yarar sağlama isteğinin etik ilkelere dayandırılarak, sorumluluk alma ve karar verme becerisinin örgütsel kültürle geliştirilmesini kapsar (Karadağlı; 2016).

Profesyonel değerler bir mesleki uygulamanın kaynağını oluşturur (Yılmaz ve Demirsoy, 2018). Hemşirelik mesleğinde; yararlılık, alturizm, estetik, eşitlik, özgürlük, insan onuru, adalet ve doğruluk olarak bilinen yedi temel değer vardır (Göriş ve ark., 2014; Karadağlı, 2016; Yılmaz ve Demirsoy, 2018). Bu değerler, hemşirelere toplumsal etkileşim sürecinde sağlıklı/hasta bireylerle olan etkileşimlerinde rehberlik eder. Profesyonel değerleri yüksek hemşire, mesleği ile ilgili bilgi ve deneyime sahip, işini iyi bildiğini çevresine kanıtlamış, güncel bilgileri takip ederek kariyerine yön veren, mesleğini sürdürürken yaptığı işi, çevresiyle iletişimini ve verilen hizmetin kalitesini önemseyen kişidir (Küçük, 2016: Can, 2017).

Sağlık kurumlarında bakım hizmetlerinin sunumu, tedavi prosedürlerinin uygulanması, hasta bireyin savunulması ve taburculuk eğitiminin düzenlenmesi gibi birçok konuda hemşireler, aktif olarak bireylere sağlık hizmeti ve bakımı vermektedir. Hemşireler yaptıkları iş gereği hasta bireylerle uzun süre etkileşim içinde olan sağlık profesyonelleridir. Son yıllarda sağlık bakım hizmetlerine olan talebin artması karşısında, sağlık kurumları tüm hasta popülasyonlarında olduğu gibi yaşlı hasta bakımında da daha kaliteli hizmet sunma çabasına girmiştir. Bu bağlamda, mesleki standartların oluşması ve kaliteli bakım verilmesinde profesyonellik oldukça önem kazanmıştır. Literatürde özellikle sağlık profesyonellerinin ve hemşirelik/ebelik öğrencilerinin mesleki değerlere ilişkin algı ve davranışlarının değerlendirilmesinin önemi vurgulanmaktadır (Acaroğlu, 2014; Göriş ve ark., 2014; LeDuc ve Kotzer, 2009; Schank ve Weis, 2000; Yılmaz ve Demirsoy, 2018; Weis ve Schank, 2000).

Bu araştırma hemşireliğin profesyonellik değerlerini ve bunun yaşlı hasta bakımına etkisinin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Ayrıca araştırmanın hemşirelikte profesyonel değerlerin benimsenmesi ve geliştirilmesine yönelik eğitim ve uygulamalara rehberlik etmesi amaçlanmıştır. Buna ek olarak sağlık alanında ileriye dönük iyileştirme planlamalarına ve kaliteli bakım verilmesini kapsayan çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

## 1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma hemşireliğin profesyonellik değerlerini ve bunun yaşlı hasta bakımına etkisinin belirlenmesi amacı ile yapılmıştır. Ayrıca araştırmanın hemşirelikte profesyonel değerlerin benimsenmesi ve geliştirilmesine yönelik eğitim ve uygulamalara rehberlik etmesi amaçlanmıştır.

## 1.3. Araştırma Soruları

- ✓ Hemşirelerin sosyo demografik özelliklerinin profesyonel hemşirelik değer algısına etkisi var mıdır?
- ✓ Hemşirelerin yaşlı hasta bakımına ilişkin düşünceleri nelerdir?
- ✓ Hemşirelerin profesyonel hemşirelik değer algısının yaşlı hasta bakımı ile ilgili düşünceleri üzerine etkileri nelerdir?

## 1.4. Araştırmanın Hipotezi

**H<sub>0</sub>:** Hemşirelerin profesyonel hemşirelik değer algısı ile yaşlı hasta bakımına ilişkin düşünceleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

**H<sub>1</sub>:** Hemşirelerin profesyonel hemşirelik değer algısı ile yaşlı hasta bakımına ilişkin düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

## 2. GEREÇ VE YÖNTEMLER

### 2.1. Araştırmanın Şekli

Araştırma, 01 Ekim- 01 Kasım 2019 tarihleri arasında Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Hastanesi Kliniklerinde çalışan hemşirelerin, profesyonel hemşirelik değer algısının yaşlı hasta bakımı hakkındaki düşünceleri üzerine etkisini değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı nitelikte kesitsel bir araştırma olarak yapılmıştır.

### 2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini, Yozgat İl Merkezi'nde bulunan Yozgat Bozok Üniversitesi Eğitim Araştırma ve Uygulama Hastanesi kliniklerinde çalışan hemşireler oluşturmaktadır. Kliniklerde çalışan 210 hemşireden, 2 doğum izni ve 1 hastalık izninde olan hemşireye ulaşılamamış ve araştırma %98.57 katılım ile 207 gönüllü ile gerçekleştirilmiştir.

### 2.3. Verilerin Toplanması

#### 2.3.1. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak hemşirelerin demografik özelliklerini belirleyen anket formu (11 soru) ve Yaşlı hasta bakımı ile ilgili genel düşüncelerinin sorgulandığı (19 soru) otuz soru ve Profesyonel Hemşirelik Değerleri Ölçeği (HPDÖ)'nden (31 soru) oluşan anket formu kullanılmıştır. Anket, araştırmacılar tarafından mesai saatleri içinde hemşireler ile yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Anket formunun doldurulma süresi yaklaşık 10-15 dakikadır.

*Hemşireleri Tanıtım Formu:* Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda geliştirilmiş ve hemşirelerin yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu ...vb. sosyo demografik özelliklerine (11 soru) ve yaşlı bireyle ilgili genel düşüncelerine dair (19 soru) toplam 30 sorudan oluşmaktadır.

*Hemşirelerin Profesyonellik Değerleri Ölçeği (HPDÖ):* Araştırmada "Nurses' Professional Values Scale" Darlene Weis ve Mary Jane Schank tarafından 2000 yılında geliştirilen, ölçek kullanılmıştır (Orak ve Alpar, 2012: 522). Ölçek orijinal haliyle 44 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır (Orak ve Alpar, 2012: 522). Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması Nuray Şahin Orak, Şule Ecevit Alpar tarafından 2012 yılında yapılmıştır. HPDÖ'nün 44 maddelik halinin hemşirelerin etik kurallara bakış açısını, 31 maddeye indirgenmiş halinin ise hemşirelerin profesyonel değerlerini incelemede

kullanılabileceği bildirilmiştir (Orak ve Alpar, 2012: 522). Araştırmada hemşirelerin profesyonel değerlerini incelemek için HPD Ölçeği'nin 31 maddeye indirgenmiş hali kullanılmıştır.

Ölçek “İnsan Onuru (madde 13, 14, 15, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31)”, “Sorumluluk (madde 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12)”, “Harekete Geçme (madde 4, 16, 17, 18, 23)”, “Güvenlik (madde 1, 2, 3, 5)”, “Otonomi (madde 19, 20, 21, 22)” alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçek öğeleri beşli likert tipi (son derece önemli: 5; çok önemli: 4; önemli: 3; biraz önemli: 2; önemli değil: 1) bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 31, en yüksek puan ise 155'tir (Orak ve Alpar, 2012: 522). Ölçeğin güvenilirliği, test-tekrar test güvenilirliği, madde-toplam puan korelasyonu ve iç tutarlık analizi ile belirlenmiş olup ölçeğin madde toplam puan korelasyon katsayısının 0.36-0.66 arasında değiştiği ve Cronbach's Alpha katsayısının ise 0.95 olduğu belirtilmektedir (Orak ve Alpar, 2012: 522).

## 2.4. Verilerin Analizi

Verilerin istatistiksel olarak değerlendirilmesi SPSS 22.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, frekans ve yüzde, ortalama  $\pm$  standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Grupların karşılaştırılmasında normal dağılıma uygun değişkenler için bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü Anova testleri, parametrik olmayan verilerde Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis testleriyle istatistik verilere ulaşılmıştır. Veriler,  $p < 0.05$  anlamlılık derecesi ile %95'lik güven aralığında değerlendirilmiştir.

## 2.4. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Kurul 2017-KAEK-189\_2019.09.25\_01 karar numaralı onayı alındıktan sonra başlanmış ve Helsinki Deklarasyonu'na uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

## 2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- ✓ Araştırma tarih aralığında kurumda izinli (yıllık, doğum, ölüm...vb) olan hemşirelere ulaşamaması
- ✓ Araştırmaya ilde bulunan tek bir sağlık kuruluşunda çalışan hemşireler dahil edilmiş olması diğer kurumlarda çalışanların görüşlerinin yansıtılamaması söz konusudur.

## 3. BULGULAR

Katılımcıların %64.7'si 20-29 yaş grubunda ve yaş ortalamaları  $28 \pm 4.58$  olup %66.2'si kadın, %22.7'si lise, %13.5'i önlisans, %60.9'u lisans ve diğerleri yüksek lisans ve doktora mezundur. Hemşirelerin % 58'inin altı ay-beş yıl arası mesleki deneyime sahip oldukları, %50.2'sinin bekar, %17.9'unun geniş ailede yaşadıkları, %35.7'sinin çocuk sahibi olduğu ve %21.3'ünün ise yaşlı bireyler ile birlikte yaşadıkları bulunmuştur (Tablo 1). Katılımcıların Hemşirelerin Profesyonel Değerler Ölçeği'nden (HPDÖ) aldıkları puan ortalaması  $119.73 \pm 19.34$  olması ölçekten alınacak en yüksek puanın 155 olduğu ve ölçeğin bir kesme noktasının olmaması göz önüne alındığında hemşirelerin orta üstü profesyonellik değerine sahip oldukları şeklinde yorumlanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının puan ortalaması ise; “İnsan Onuru”  $40.79 \pm 6.66$ , “Sorumluluk”  $24.22 \pm 4.81$ , “Harekete Geçme”  $16.64 \pm 3.05$ , “Güvenlik”  $12.77 \pm 2.35$ , “Otonomi” ise  $12.96 \pm 2.50$  olarak bulunmuştur.

Katılımcıların sosyo demografik özellikleri ile HPDÖ ve ölçek alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları karşılaştırıldığında, yaş grubu, cinsiyet, çalışma yılı, medeni durum, aile tipi, çocuk sahibi olma ve yaşlı birey ile birlikte yaşama faktörlerinin hemşirelerin profesyonel değerleri açısından anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur ( $p > 0.05$ ). Ancak hemşirelerin eğitim durumlarının HPDÖ ve ölçek alt boyutlarından aldıkları puanlar üzerine anlamlı etkisinin olduğu belirlenmiş ( $p < 0.05$ ) olup, yapılan gruplar arası karşılaştırma (Post Hoc Tests) sonuçlarında lisans mezunlarının ‘Harekete geçme’, ‘Güvenlik’, ‘Otonomi’ alt boyutlarından ve HPDÖ’ den aldıkları puanların lise mezunu hemşirelerin aldıkları puanlardan daha yüksek olmasından kaynaklandığı

belirlenmiştir. Bu durum bize eğitim düzeyi arttıkça hemşirelerdeki profesyonel değer algılarının da artma eğiliminde olduğunu düşündürmüştür (Tablo 1).

Tablo 1: Hemşirelerin sosyo-demografik özelliklerine göre Hemşirelerin Profesyonel Değerler Ölçeği (HPDÖ) puan ortalamaları (n=207)

Sosyo demografik özellikler	n (%)	İnsan Onuru (X±SD)	Sorumluluk (X±SD)	Harekete Geçme (X±SD)	Güvenlik (X±SD)	Otonomi (X±SD)	HPDÖ (X±SD)
<b>Yaş</b>							
<b>20-29</b>	134 (64.7)	41.22±6.38	24.10±5.03	16.67±3.04	12.75±2.40	13.09±2.49	120.15±19.23
<b>30-39</b>	69 (33.3)	40.07±7.30	24.46±4.46	16.58±3.17	12.72±2.30	12.73±2.55	118.98±20.12
<b>40-49</b>	4 (2)	38.90±2.52	24.35±3.91	16.80±1.17	14.43±0.55	12.68±2.25	118.64±9.32
		X <sup>2</sup> =1.311	X <sup>2</sup> =0.525	X <sup>2</sup> =0.001	X <sup>2</sup> =2.505	X <sup>2</sup> =0.899	X <sup>2</sup> =0.110
		p=0.51	p=0.76	p=1.00	p=0.28	p=0.63	p=0.94
<b>Cinsiyet</b>							
<b>Kadın</b>	137 (66.2)	40.98±6.86	24.23±5.06	16.65±3.17	12.71±2.42	13.07±2.54	120.48±20.10
<b>Erkek</b>	70 (33.8)	40.42±6.28	24.01±4.30	16.62±2.82	12.90±2.43	12.75±2.42	118.93±17.86
		t=0.57	t=0.45	t=0.08	t=-0.53	t=0.86	t=0.42
		p=0.56	p=0.65	p=0.93	p=0.59	p=0.39	p=0.66
<b>Eğitim durumu</b>							
<b>Lise</b>	47 (22.7)	38.97±7.05	22.94±4.35	15.48±2.84	12.00±2.27	12.04±2.35	113.14±18.95
<b>Ön lisans</b>	28 (13.5)	40.63±5.42	24.02±4.19	17.09±2.80	13.29±2.16	12.38±2.46	119.53±16.68
<b>Lisans</b>	126 (60.9)	41.55±6.77	24.52±4.55	16.93±3.12	12.97±2.41	13.43±2.51	122.03±19.77
<b>Lisans üstü</b>	6 (2.9)	39.86±4.62	28.85±11.11	17.66±2.55	12.37±1.47	13.20±0.99	123.96±16.22
		X <sup>2</sup> =5.074	X <sup>2</sup> =5.566	X <sup>2</sup> =9.511	X <sup>2</sup> =8.746	X <sup>2</sup> =13.572	X <sup>2</sup> =7.488
		p=0.16	p=0.13	p=0.02*	p=0.03*	p=0.00*	p=0.05*
<b>Çalışma yılı</b>							
<b>6 ay -5 yıl</b>	120 (58.0)	41.48±6.45	24.25±5.17	16.83±3.01	12.75±2.39	13.13±2.47	120.85±19.25
<b>6-10 yıl</b>	54 (26.1)	39.76±6.76	23.93±4.17	16.18±3.21	12.79±2.24	12.81±2.42	117.79±19.50
<b>11-16yıl üzeri</b>	33 (15.9)	39.98±7.13	24.59±4.54	16.70±2.95	12.81±2.46	12.59±2.77	118.86±19.69
		F=1.54	F=0.19	F=0.85	F=0.00	F=0.71	F=0.50
		p=0.21	p=0.82	p=0.42	p=0.99	p=0.48	p=0.60
<b>Medeni Durum</b>							
<b>Evli</b>	103 (49.8)	40.68±6.70	24.29±4.19	16.65±3.03	12.84±2.36	12.92±2.53	119.87±19.13
<b>Bekar</b>	104 (50.2)	40.91±6.66	24.15±5.37	16.63±3.09	12.70±2.35	13.00±2.49	119.59±19.63
		t=-0.25	t=0.21	t=0.04	t=0.41	t=-0.24	t=0.10
		p=0.80	p=0.83	p=0.96	p=0.68	p=0.80	p=0.91
<b>Aile Tipi</b>							
<b>Çekirdek aile</b>	170 (82.1)	40.79±6.77	24.31±5.01	16.64±3.06	12.86±2.42	12.91±2.62	119.78±19.97
<b>Geniş aile</b>	37 (17.9)	41.05±6.21	23.81±3.78	16.67±3.04	12.36±1.99	13.20±1.87	119.51±16.38
		Z=-0.17	Z=-0.64	Z=-0.15	Z=-1.23	Z=-0.38	Z=-0.17
		p=0.86	p=0.51	p=0.87	p=0.21	p=0.70	p=0.86
<b>Çocuk sahibi olma durumu</b>							
<b>Var</b>	74 (35.7)	40.79±6.52	24.61±3.96	16.85±2.96	13.03±2.29	13.12±2.42	120.98±18.25
<b>Yok</b>	133 (64.3)	40.80±6.76	24.00±5.22	16.53±3.11	12.63±2.39	12.87±2.55	119.04±19.95
		t=-0.00	t=0.87	t=0.72	t=1.17	t=0.67	t=0.69
		p=0.99	p=0.38	p=0.47	p=0.24	p=0.50	p=0.49
<b>Yaşlı ile birlikte yaşama</b>							
<b>Yaşıyor</b>	44 (21.3)	42.20±5.61	25.00±5.48	17.06±2.72	12.65±2.06	13.46±1.95	122.81±15.60
<b>Yaşamıyor</b>	163 (78.7)	40.41±6.89	24.01±4.61	16.53±3.13	12.80±2.43	12.83±2.62	118.90±20.19
		Z=-1.46	Z=-0.58	Z=-0.90	Z=-0.53	Z=-1.20	Z=-1.05
		p=0.14	p=0.55	p=0.36	p=0.59	p=0.22	p=0.29

\*p< 0.05

‘Evet’, ‘Hayır’ olarak kategorize ettiğimiz ve yaşlı hastayla ilgiyi genel kanıyı değerlendirdiğimiz “Yaşlı Hasta bakımı konusunda bir eğitim aldınız mı?”, “Yaşlı bireylerin ihtiyacı olduğundan daha fazla yardım istediğini düşünüyor musunuz?”, “Yaşlı hasta bakımı için harcadığımız zamandan dolayı, diğer hastaların zamanından çaldığımızı düşünüyor musunuz?”, “Yaşlı hastaya bakım verme ile çok zaman kaybettiğiniz için servisteki genel işlerinizi aksattığınızı düşünüyor musunuz?”, “Bakım verirken Yaşlı bireylerin size karşı tutum/davranışlarıyla ilgili kötü hissettiğiniz oluyor mu?”, “Gelecekte daha fazla yaşlı hastaya bakım vermektan korku duyuyor musunuz?”, “Yaşlı hastaların hastanede kaldığı süre içinde sağlık bakımı uygulayanlara bağımlı olduğunu düşünüyor musunuz?”,



“Yaşlı hastaya bakım uygularken psikolojik açıdan yıprandığımızı hissediyor musunuz?”, “Yaşlı hastaların bakımlarının uzun zaman almasından dolayı dinlenmeye zamanınızın kalmadığını düşünüyor musunuz?”, “Yaşlı hastalara bakım verdikçe sizden beklentilerinin giderek arttığını düşündüğünüz oluyor mu?”, “Yaşlı hastaya verdiğiniz bakım arttıkça onun kendine bakmak için daha az çaba sarf ettiğini düşünüyor musunuz?”, “Yaşlı hastaya bakım vermek yerine; yetişkin/pediyatrik/çocuk hastalara bakım vermeyi tercih eder misiniz?”, “Hastanede yaşlılar yerine öncelikle gençlere bakım verilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?” sorulara verilen cevaplar karşılaştırıldığında hemşirelerin profesyonel değer algıları ile aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır ( $p>0.05$ ) (Tablo 2).

Ancak, yaşlı hasta bakımı konusunda eğitim almak istemeyenlerin, isteyenlerden “Sorumluluk”, “Harekete Geçme”, “Güvenlik” ve “Otonomi” ölçek alt boyutlarından aldıkları puanların daha yüksek olması istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ( $p<0.05$ ). Yaşlı bireylere bakım uygularken kendini öfkeli hissetmeyenlerin ve Yaşlı hastaya uygulanması gereken bakımın daha kaliteli olabileceğini düşünenlerin “İnsan Onuru” ve “Otonomi” ölçek alt boyutlarından aldıkları puanların diğer gruba göre daha yüksek olması istatistiki açıdan anlamlı bir fark olarak bulunmuştur ( $p<0.05$ ). Yaşlı hastaya bakım uygularken kendisini gergin hissetmeyenlerin ve Yaşlı hastalara bakım vermeyi sevenlerin “İnsan Onuru”, “Harekete Geçme” ölçek alt boyutlarından ve HPDÖ’ den aldıkları puanların diğer gruba göre daha yüksek olması istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur ( $p<0.05$ ). Yaşlı hasta bakımı servisi açılması durumunda gönüllü olarak çalışmak isteyenlerin “İnsan Onuru” ölçek alt boyutundan aldıkları puanın çalışmak istemeyenlerden daha yüksek olması, aralarında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. ( $p<0.05$ ). (Tablo 2).

Tablo 2: Hemşirelerin HPDÖ ve ölçek alt boyutlarından aldıkları puanların yaşlı hasta ile ilgili düşünceleri üzerine etkisi

Sorular ve Cevaplar	n (%)	İnsan Onuru (X±SD)	Sorumluluk (X±SD)	Harekete Geçme (X±SD)	Güvenlik (X±SD)	Otonomi (X±SD)	HPDÖ (X±SD)
<b>1. Yaşlı Hasta bakımı konusunda bir eğitim aldınız mı?</b>							
<b>Evet</b>	71 (34.3)	40.57±6.33	24.05±5.31	16.24±2.88	12.67±2.13	12.98±2.32	118.62±18.55
<b>Hayır</b>	136 (65.7)	40.91±6.85	24.31±4.54	16.85±3.13	12.83±2.47	12.95±2.60	120.31±19.78
		Z=-0.441	Z=-1.102	Z=-1.611	Z=-0.501	Z=-0.166	Z=-0.797
		p=0.66	p=0.27	p=0.10	p=0.61	p=0.86	p=0.42
<b>2. Yaşlı Hasta bakımı konusunda bir eğitim almak ister misiniz?</b>							
<b>Evet</b>	139 (67.1)	40.62±6.76	23.92±4.92	16.29±3.11	12.55±2.29	12.75±2.52	118.29±19.52
<b>Hayır</b>	68 (32.9)	41.14±6.49	24.84±4.54	17.37±2.81	13.22±2.43	13.39±2.43	122.68±18.76
		Z= -0.544	Z=-1.894	Z=-2.330	Z=-1.971	Z=-1.936	Z=-1.690
		p=0.58	p=0.05*	p=0.02*	p=0.04*	p=0.05*	p=0.09
<b>3. Yaşlı bireylerin ihtiyacı olduğundan daha fazla yardım istediğini düşünüyor musunuz?</b>							
<b>Evet</b>	150 (72.5)	40.67±6.57	24.13±4.95	16.48±3.11	12.64±2.27	12.85±2.60	119.07±19.43
<b>Hayır</b>	57 (27.5)	41.12±6.95	24.47±4.43	17.07±2.87	13.12±2.55	13.28±2.21	121.50±19.15
		Z=-0.489	Z=-0.832	Z=-1.197	Z=-1.287	Z=-0.800	Z=-0.900
		p=0.62	p=0.40	p=0.23	p=0.19	p=0.42	p=0.36
<b>4. Yaşlı hasta bakımı için harcadığımız zamandan dolayı, diğer hastaların zamanından çaldığımızı düşünüyor musunuz?</b>							
<b>Evet</b>	61 (29.5)	41.65±6.87	24.37±4.75	16.91±2.96	13.15±2.45	13.34±2.48	121.97±19.22
<b>Hayır</b>	146 (70.5)	40.44±6.56	24.16±4.85	16.53±3.10	12.61±2.30	12.80±2.51	118.80±19.37
		Z=-1.230	Z=-0.646	Z=-0.730	Z=-1.741	Z=-1.420	Z=-1.027
		p=0.21	p=0.51	p=0.46	p=0.08	p=0.15	p=0.30
<b>5. Yaşlı hastaya bakım verme ile çok zaman kaybettiğiniz için servisteki genel işlerinizi aksattığımızı düşünüyor musunuz?</b>							
<b>Evet</b>	71 (34.3)	41.34±6.39	24.26±4.56	16.63±2.93	13.09±2.28	13.11±2.26	120.75±18.30
<b>Hayır</b>	136 (65.7)	40.51±6.81	24.21±4.95	16.65±3.13	12.60±2.38	12.88±2.63	119.20±19.90
		Z=-0.711	Z=-0.444	Z=-0.088	Z=-1.776	Z=-0.289	Z=-0.467
		p=0.47	p=0.65	p=0.93	p=0.07	p=0.77	p=0.64
<b>6. Bakım verirken Yaşlı bireylerin size karşı tutum/davranışlarıyla ilgili kötü hissettiğiniz oluyor mu?</b>							
<b>Evet</b>	95 (45.9)	40.28±6.91	23.61±4.81	16.38±3.12	12.76±2.47	12.81±2.33	117.99±20.00

<b>Hayır</b>	112 (54.1)	41.23±6.44 Z=-0.792 p=0.42	24.74±4.77 Z=-1.290 p=0.19	16.87±2.99 Z=-1.252 p=0.21	12.78±2.26 Z=-0.106 p=0.91	13.09±2.64 Z=-1.247 p=0.21	121.21±18.72 Z=-1.113 p=0.26
7.Yaşlı bireylere bakım uygularken kendinizi öfkeli hissediyor musunuz?							
<b>Evet</b>	32 (15.5)	38.80±6.24	23.16±4.40	16.14±2.81	12.67±2.16	12.29±2.38	114.81±17.97
<b>Hayır</b>	175 (84.5)	41.16±6.69 Z=-1.930 p=0.05*	24.42±4.87 Z=-1.324 p=0.18	16.73±3.09 Z=-1.208 p=0.22	12.79±2.39 Z=-0.314 p=0.75	13.09±2.51 Z=-1.970 p=0.04*	120.63±19.49 Z=-1.725 p=0.08
8.Gelecekte daha fazla yaşlı hastaya bakım vermektan korku duyuyor musunuz?							
<b>Evet</b>	57 (27.5)	40.54±7.02	24.06±4.29	16.59±2.79	12.83±2.30	12.78±2.64	118.83±19.12
<b>Hayır</b>	150 (72.5)	40.89±6.54 Z=-0.280 p=0.78	24.28±5.01 Z=-0.318 p=0.75	16.66±3.16 Z=-0.553 p=0.58	12.75±2.38 Z=-0.223 p=0.82	13.03±2.46 Z=-0.635 p=0.52	120.08±19.47 Z=-0.516 p=0.60
9.Yaşlı hastaların hastanede kaldığı süre içinde sağlık bakımı uygulayanlara bağımlı olduğunu düşünüyor musunuz?							
<b>Evet</b>	148 (71.5)	40.71±6.78	24.29±4.98	16.56±3.03	12.83±2.28	12.97±2.58	119.65±19.65
<b>Hayır</b>	59 (28.5)	41.00±6.41 Z=-0.201 p=0.84	24.06±4.39 Z=-0.132 p=0.89	16.85±3.12 Z=-0.693 p=0.48	12.63±2.53 Z=-0.304 p=0.76	12.94±2.31 Z=-0.398 p=0.69	119.93±18.68 Z=-0.090 p=0.92
10. Yaşlı hastaya bakım uygularken kendinizi gergin hissediyor musunuz?							
<b>Evet</b>	44 (21.3)	38.79±6.77	23.12±4.70	15.92±2.79	12.45±2.51	12.52±2.62	114.62±19.87
<b>Hayır</b>	163 (78.7)	41.34±6.55 Z=-2.198 p=0.02*	24.52±4.81 Z=-1.634 p=0.10	16.84±3.10 Z=-1.966 p=0.04*	12.86±2.31 Z=-0.842 p=0.40	13.08±2.47 Z=-1.472 p=0.14	121.11±19.02 Z=-1.905 p=0.05*
11. Yaşlı hastaya bakım uygularken psikolojik açıdan yıprandığınızı hissediyor musunuz?							
<b>Evet</b>	103 (49.8)	40.32±6.66	23.92±4.42	16.61±2.87	12.69±2.35	12.97±2.41	118.70±18.91
<b>Hayır</b>	104 (50.2)	41.26±6.66 Z=-1.019 p=0.30	24.52±5.17 Z=-0.74 p=0.45	16.67±3.24 Z=-0.314 p=0.75	12.85±2.37 Z=-0.279 p=0.78	12.96±2.61 Z=-0.162 p=0.87	120.75±19.79 Z=-0.796 p=0.49
12. Yaşlı hastaların bakımlarının uzun zaman almasından dolayı dinlenmeye zamanınızın kalmadığını düşünüyor musunuz?							
<b>Evet</b>	75 (36.2)	40.30±6.80	23.44±4.53	16.40±2.99	12.62±2.34	12.79±2.34	117.47±19.11
<b>Hayır</b>	132 (63.8)	41.07±6.59 Z=-0.789 p=0.43	24.67±4.92 Z=-1.613 p=0.10	16.78±3.09 Z=-0.936 p=0.34	12.86±2.36 Z=-0.649 p=0.51	13.06±2.60 Z=-0.998 p=0.31	121.01±19.42 Z=-1.316 p=0.18
13. Yaşlı hastalara bakım verdikçe sizden beklentilerinin giderek arttığını düşündüğünüz oluyor mu?							
<b>Evet</b>	124 (59.9)	40.90±6.94	24.20±5.14	16.64±3.16	12.80±2.41	12.93±2.56	119.72±20.01
<b>Hayır</b>	83 (40.1)	40.64±6.26 Z=-0.545 p=0.58	24.25±4.30 Z=-0.248 p=0.80	16.64±2.90 Z=-0.020 p=0.98	12.73±2.28 Z=-0.432 p=0.66	13.00±2.43 Z=-0.143 p=0.88	119.75±18.41 Z=-0.208 p=0.83
14. Yaşlı hastaya verdiğiniz bakım arttıkça onun kendine bakmak için daha az çaba sarf ettiğini düşünüyor musunuz?							
<b>Evet</b>	143 (69.1)	40.84±6.66	24.34±5.10	16.66±3.11	12.88±2.33	13.02±2.47	120.09±19.36
<b>Hayır</b>	64 (30.9)	40.69±6.73 Z=-0.202 p=0.84	23.95±4.10 Z=-0.606 p=0.54	16.59±2.95 Z=-0.361 p=0.71	12.53±2.40 Z=-1.079 p=0.28	12.83±2.59 Z=-0.633 p=0.52	118.92±19.40 Z=-0.549 p=0.58
15. Yaşlı hastaya bakım vermek yerine; yetişkin/pediyatrik/çocuk hastalara bakım vermeyi tercih eder misiniz?							
<b>Evet</b>	119 (57.5)	40.52±6.75	23.73±4.33	16.55±2.94	12.63±2.41	12.93±2.44	118.63±18.86
<b>Hayır</b>	88 (42.5)	41.17±6.56 Z=-0.759 p=0.44	24.88±5.34 Z=-1.545 p=0.12	16.76±3.22 Z=-0.736 p=0.46	12.96±2.27 Z=-0.940 p=0.34	13.00±2.60 Z=-0.447 p=0.65	121.22±19.98 Z=-1.054 p=0.29
16. Yaşlı hastaya uygulanması gereken bakımın daha kaliteli olabileceğini düşünüyor musunuz?							
<b>Evet</b>	155 (74.9)	41.29±6.49	24.60±4.73	16.83±2.97	12.88±2.19	13.16±2.42	121.22±18.58
<b>Hayır</b>	52 (25.1)	39.32±7.00 Z=-1.895 p=0.05*	23.09±4.92 Z=-1.833 p=0.06	16.09±3.26 Z=-1.398 p=0.16	12.46±2.78 Z=-0.994 p=0.32	12.37±2.66 Z=-1.926 p=0.05*	115.30±21.00 Z=-1.858 p=0.06
17. Hastane bünyesinde bir yaşlı bakım servisi açılrsa çalışmak için gönüllü olur musunuz?							
<b>Evet</b>	53 (25.6)	42.50±6.16	25.25±5.60	17.26±2.68	12.81±2.36	13.36±2.18	123.81±17.97

<b>Hayır</b>	154 (74.4)	40.21±6.75 Z=-2.095 p=0.03*	23.87±4.47 Z=-1.349 p=0.17	16.43±3.15 Z=-1.584 p=0.11	12.76±2.36 Z=-0.279 p=0.78	12.82±2.60 Z=-1.122 p=0.26	118.33±19.65 Z=-1.607 p=0.10
18. Yaşlı hastalara bakım vermeyi seviyor musunuz?							
<b>Evet</b>	105 (50.7)	41.66±6.83	24.77±5.20	17.09±2.91	12.82±2.48	13.25±2.49	122.24±19.54
<b>Hayır</b>	102 (49.3)	39.91±6.40 Z=-2.078 p=0.03*	23.66±4.33 Z=-1.681 p=0.09	16.18±3.14 Z=-2.239 p=0.02*	12.72±2.23 Z=-0.578 p=0.56	12.67±2.49 Z=-1.786 p=0.07	117.15±18.88 Z=-1.985 p=0.04*
19. Hastanede yaşlılar yerine öncelikle gençlere bakım verilmesi gerektiğini düşünüyor musunuz?							
<b>Evet</b>	40 (19.3)	39.81±6.84	23.42±4.78	16.37±3.05	12.62±2.55	12.36±2.65	116.52±20.09
<b>Hayır</b>	167 (80.7)	41.03±6.62 Z=-1.008 p=0.31	24.42±4.81 Z=-0.869 p=0.38	16.71±3.06 Z=-0.651 p=0.51	12.81±2.31 Z=-0.221 p=0.82	13.11±2.45 Z=-1.586 p=0.11	120.50±19.13 Z=-1.046 p=0.29

\*p&lt; 0.05

#### 4. TARTIŞMA

Profesyonel değerleri yüksek hemşire; verdiği hizmet sırasında, insan onuru, sorumluluk, harekete geçme, güvenlik, otonomi konularında üst düzey mesleki değerlere sahiptir. Hemşirelerin profesyonel değerlerinin yüksek olması, sağlık bakımında kritik yapabilme ve karar verebilme güçlerine etki ederek kaliteli hizmet sunmayı kolaylaştırmaktadır (Göriş ve ark., 2014). Tüm hastalar için olduğu gibi yaşlı hastaların da en iyi koşullarda, en insancıl ve kaliteli sağlık hizmeti alabilmesinde, hemşirelerin profesyonel değer algılarının yüksek olması oldukça önemlidir (Aydemir ve Esenkaya, 2020).

Araştırmamızda hemşirelerin profesyonel hemşirelik değer düzeyinin yaşlı hasta bakımı üzerine etkisi değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, hemşirelerin HPDÖ toplam puan ve ölçek alt boyutlarından aldıkları ortama puanlarının orta üstü olması ve çalışmada veri toplamak amacıyla kullanılan ölçeğin bir kesme noktasının olmaması, hemşirelerin orta düzeyde profesyonellik değerine sahip oldukları şeklinde yorumlanmıştır. Ülkemizde aynı konuda yapılmış olan çoğu çalışma araştırmamızı destekler nitelikte olup, HPDÖ ve ölçek alt boyutlarından alınan puanlar orta üstü ve yüksek olarak bildirilmiştir (Dikmen ve ark., 2014; Erkus ve Dinc, 2017; Geçkil ve ark., 2012; Göriş ve ark., 2014; Karadağlı, 2016; Kaya ve Kantek, 2015; Poorchangizi ve ark., 2017; Tanrıverdi, 2017; Zengin ve ark., 2018;).

Araştırmamızda yaş grubu, cinsiyet, çalışma yılı, medeni durum, aile tipi, çocuk sahibi olma ve yaşlı birey ile birlikte yaşama gibi faktörlerin hemşirelerin profesyonel değerleri üzerine anlamlı bir etkisinin olmadığı bulunmuştur. Göriş ve arkadaşlarının, hemşirelerin profesyonel değerlerini ve etkileyen faktörleri inceledikleri çalışmada da hemşirelerin cinsiyet, yaş, medeni durum ve iş deneyimi gibi faktörlerin profesyonel değerleri etkilemediği bildirilmiştir (Göriş ve ark., 2014). Yine Kaya ve Kantek'in çalışmasında profesyonel değerler üzerinde yönetici hemşirelerin sosyo-demografik özelliklerinin bir etkisinin olmadığı bulunmuştur (Kaya ve Kantek, 2015).

Ancak literatürde araştırmamızı desteklemeyen sonuçlar da vardır; Tanrıverdi, yaptığı araştırmada profesyonel değerler düzeyinin cinsiyetle, medeni durumla, en son bitirilen okulla anlamlı ilişkili olduğunu bildirmektedir (Tanrıverdi, 2017). Yine araştırmamızla çelişen bir başka sosyo-demografik özellik ise cinsiyet faktörüdür, ülkemizde yapılan çoğu çalışmada kadın olanların HPDÖ ortalamalarının diğer gruba göre daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Geçkil ve ark., 2012; Karadağlı, 2016; Zengin ve ark., 2018). Yine Öz ve Özyürek'in konu ile ilgili araştırmalarında hemşireler arasında genç, bekar olanların profesyonel değer algılarının daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Öz ve Özyürek, 2018). Ayrıca, Dikmen ve arkadaşlarının çalışmasında hemşirelerin çalışma yılı arttıkça profesyonelliklerinde azalma olduğu belirlenmiş ve bu farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bildirilmiştir (Dikmen ve ark., 2016).

Hemşirelik mesleğinde profesyonel değerler, temel eğitim programları sırasında öğrenilmeye başlanmakta, çalışma yaşamına katılım ile bu değerler gelişmektedir (Karadağ ve ark.; 2018).



Araştırmamızda hemşirelerin eğitim durumlarının HPDÖ ve ölçek alt boyutlarından aldıkları puanlar üzerine anlamlı etkisinin olduğu bu durumun lisans mezunu hemşirelerin “Harekete Geçme”, “Güvenlik”, “Otonomi” ölçek alt boyutları ve HPDÖ’den aldıkları puan ortamlarının lise mezunu hemşirelerin skorundan daha yüksek olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Benzer olarak, literatürde birçok çalışmada eğitim düzeyinin hemşirelerin profesyonel değerleri üzerinde etkili bir faktör olduğu bildirilmektedir (Dikmen ve ark., 2016; Kaya ve Kantek, 2016; Zengin ve ark., 2018). Bu durum bize eğitimciler tarafından öğrencilere lisans eğitimi sırasında insani ve mesleki değerlerin özelliklede alturizm, eşitlik, özgürlük ve insan onuru değerlerinin fark ettirilmesi sonucunda gerçekleşmiş olacağını düşündürmüştür.

Araştırmamızda hemşirelerin yaşlı hasta ile ilgili genel düşünceleri üzerine profesyonellik değerlerinin etkisini değerlendirdiğimizde çoğu soruya verilen cevaplar ile HPDÖ ve ölçek alt boyutları arasında anlamlı ilişki görülmemiştir. Fakat, “Yaşlı Hasta bakımı konusunda bir eğitim almak ister misiniz?” sorusuna hayır yanıtı verenlerin “Sorumluluk”, “Harekete Geçme”, “Güvenlik” ve “Otonomi” ölçek alt boyutlarından aldıkları puanların daha yüksek olması istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur. Bu sonucun yaşlı bakımı konusunda eğitim almak istemeseler de hemşirelerin sorumluluklarını özerk davranarak güvenlikten ödün vermeden gerçekleştiren sağlık profesyoneli olmalarından kaynaklandığı açıktır.

“Yaşlı bireylere bakım uygularken kendinizi öfkeli hissediyor musunuz?” sorusuna hayır yanıtı verenlerin ve “Yaşlı hastaya uygulanması gereken bakımın daha kaliteli olabileceğini düşünüyor musunuz?” sorusuna evet yanıtı verenlerin “İnsan Onuru” ve “Otonomi” ölçek alt boyutlarından aldıkları puanların yüksek olması anlamlı bir fark oluşturmuştur. Türk hemşirelerin yetiştikleri kültür ve o kültürün ana kaynağı örf ve adetleri gereği meslek yaşamında özellikle insani değerleri ve bireyselliği ön planda tutarak hasta bakımında özgün davranışlar göstermelerinin bu sonuca katkısı olduğu kanısındayız.

“Yaşlı hastaya bakım uygularken kendinizi gergin hissediyor musunuz?” sorusuna hayır yanıtı veren ve “Yaşlı hastalara bakım vermeyi seviyor musunuz?” sorusuna evet yanıtı veren hemşirelerin diğer grupla yapılan karşılaştırmalarında “İnsan Onuru”, “Harekete Geçme” ölçek alt boyutlarından ve HPDÖ’ den aldıkları puanların yüksek olması istatistiki açıdan anlamlı bulunmuştur. Mesleki profesyonellik değerleri yüksek olan hemşirelerin insana verdikleri değerlerin yanı sıra yaşlı bireye duydukları saygı ve sevginin üst düzeyde olduğu düşüncesindeyiz. Ayrıca aynı konuda olmasa da literatürde bir çalışmada “Yaşlı hastalara bakım vermeyi seviyor musunuz?” sorusuna evet cevabı veren sağlık bakımı uygulayıcılarının pozitif yaşlı ayrımcılığı tutumu skorunun anlamlı olduğunun bildirilmesi araştırmamızı desteklemektedir (Aydemir ve Esenkaya, 2020).

“Hastane bünyesinde bir yaşlı bakım servisi açılrsa çalışmak için gönüllü olur musunuz?” sorusuna evet yanıtı verenlerin “İnsan Onuru” ölçek alt boyutundan aldıkları puanın hayır yanıtı verenlerden daha yüksek olması anlamlı bulunmuştur. Yaşlı ayrımcılığı tutumu üzerine yapılmış bir çalışmada yaşlı bakım servisinde gönüllü olarak çalışmak isteyen sağlık bakım uygulayıcılarının yaşlı ayrımcılığı tutumunun anlamlı olarak pozitif yönde yüksek olduğu bildirilmektedir (Aydemir ve Esenkaya, 2020). Yine Yılmaz ve Özkan’ın araştırmasında ise hemşirelik öğrencilerinin yarısından fazlası mezun olduktan sonra yaşlı hastalarla çalışmak istediklerini bildirmişlerdir (Yılmaz ve Özkan, 2010). Bu sonuç bize sağlık alanında çalışmak ne kadar zor ve özveri istese de sağlık bakım uygulayıcılarının, hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin insani değerlere verdikleri önemin yüksek olması ile kaliteli bir şekilde bu hizmeti yaptıklarını veya yapacaklarını düşündürmektedir.

## 5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma, hemşirelikte profesyonel değer algısını etkileyen faktörleri ve hemşirelerin profesyonel değerlerinin yaşlı hasta ile ilgili genel düşünceleri arasındaki ilişkiyi bir üniversite hastanesinde çalışmakta olan hemşireler örneğinde kesitsel olarak tanımlamıştır. Araştırmamızda eğitim düzeyi hariç sosyo-demografik faktörlerin hemşirelerin profesyonel değerleri üzerine anlamlı bir etkisinin

olmadığı bulunmuştur. Hemşirelerin eğitim düzeylerinin ise özellikle Lisans ve Lise mezunu hemşireler arasındaki skor farkından kaynaklandığı ve Lisans mezunu hemşirelerin daha yüksek skora sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak hemşirelerin profesyonel değerler algısının orta üzeri olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda profesyonel değerleri yüksek hemşirelerin yaşlı hasta ile ilgili genel kanılarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu sonuçlar doğrultusunda hemşirelerin eğitim düzeyinin artırılmasının onların profesyonel değerlerinin yükselmesine katkı sağlayacağı söylenebilir. Ayrıca hemşirelik mesleği ile ilgili eğitim seviyesinin Lisans düzeyinde eşitlenmesi, mesleki anlamda hemşireliği daha güçlü kılacağı açıktır.

Gelecekte özellikle hemşirelerin profesyonel değerlerini etkileyen faktörlerin daha geniş örneklerde incelenmesi, ileriye dönük hemşirelik mesleğinin güçlendirilmesinde kullanılabilecek stratejilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır. Belirlenecek faktörler ile gerek lisans eğitimi gerekse hizmet içi eğitimlerle eksikliklerin giderilmesi hemşirelik mesleğinde profesyonelliğin gelişimi açısından önem taşımaktadır.

Ayrıca, özellikle hastanelerde çocuk servisleri gibi yaşlı hasta bakımına özel geriatri servislerinin açılması ve burada çalışacak hemşirelerin gönüllülük esasıyla belirlenmesi bakımın kalitesi açısından önemli görülmekte önerilmektedir.

## KAYNAKLAR

Acaroğlu, R. (2014). Revize Edilen Hemşirelerin Mesleki Değerleri Ölçeği Türkçe Formunun Güvenilirlik ve Geçerliliği, *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22(1), 8-16.

Akça Ay F. Mesleki temel kavramlar. İçinde: Akça Ay F, editör. Temel hemşirelik kavramlar, ilkeler, uygulamalar. İstanbul: İstanbul Medikal Yayıncılık; 2010. s. 47.

Aydemir, A., & Esenkaya, D. (2020) Üniversite Hastanesinde Çalışan Sağlık Bakım Uygulayıcılarının, Yaşlı Ayrımcılığı Tutumlarının Değerlendirilmesi. *Geriatrik Bilimler Dergisi*, 3(1), 3-10.

Babadağ, K. (2010). Hemşirelik ve değerler. Alter Yayıncılık, Ankara.

Can, R. (2017). Hemşirelerde profesyonellik durumu ve tükenmişlik sendromu düzeyi (Doctoral dissertation, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Çoban, Gülay. (2006). Hastanın Hemşirelik Bakımını Algılayışı Ölçeği'nin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum.

Dikmen, Y., Yönder, M., Yorgun, S., Usta, Y. Y., Umur, S., & Aytekin, A. (2014). Hemşirelerin Profesyonel Tutumları İle Bunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3).

Erkus, G., & Dinc, L. (2018). Turkish nurses' perceptions of professional values. *Journal of Professional Nursing*, 34(3), 226-232.

Geçkil E, Ege E, Akin B, Göz F. Turkish version of the revised nursing professional values scale: validity and reliability assessment. *Jpn J Nurs Sci* 2012;9:195-200.

Göriş, S. (2014). Hemşirelerin Profesyonel Değerleri ve Etkileyen Faktörler. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 5(3), 137-142.

International Counsel of Nursing. Erişim: 28.06.2013, ICN <http://www.icn.ch>.

Karadağ G, Uçan Ö. Hemşirelik eğitimi ve kalite. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi* 2006;1:42-51.

Karadaş, A., Kaynak, S., Duran, S., & Ergün, S. (2018). Hemşirelerin Profesyonellik Düzeylerinin Değerlendirilmesi: Balıkesir Örneği. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(3), 74-80.

Karadağlı, F. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin profesyonel değer algıları ve etkileyen faktörler

- Kaya, A., & Kantek, F. (2016). Yönetici hemşirelerin profesyonel değerler algısı ve etkileyen faktörler. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 3(1), 18-25
- Küçük N. 2016. Psikiyatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin profesyonel benlik algıları ile iş doyumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- LeDuc K, Kotzer AM. Bridging the gap: A comparison of the professional nursing values of students, new graduates, and seasoned professionals. *Nurs Educ Perspect* 2009;30:279-84.
- Öz, M., & Özyürek, P. (2018). Cerrahi Hemşirelerinin Profesyonel Değer Algıları ve Örgütsel Vatandaşlık Davranışları Arasında-ki İlişkinin Belirlenmesi. *Journal of Health and Nursing Management*, 5(2), 113-122.
- Poorchangizi, B., Farokhzadian, J., Abbaszadeh, A., Mirzaee, M., Borhani, F. (2017). The importance of professional values from clinical nurses' perspective in hospitals of a medical university in Iran. *BMC Medical Ethics*, 18:20, 1-7. <https://doi.org/10.1186/s12910-017-0178-9>
- Schank MJ, Weis D. Service and education share responsibility for nurses' value development. *J Nurses Staff Dev* 2001;17:226-33.
- Tanrıverdi, H. (2017). Hemşirelerin Profesyonel Değerleri İle Örgütsel Vatandaşlık Davranış Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 1183-1204.
- Yılmaz, E., & Özkan, S. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin yaşlı ayrımcılığına ilişkin tutumları. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 35-52.
- Yılmaz, A. T., & Demirsoy, N. Bir Kamu Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Profesyonel Değerleri Ve Etkileyen Faktörler Öz.
- Zengin, M., Yayan, E. H., Yıldırım, N., Elif, Akın., Avşar, Ö., & Mamiş, E. (2018). Pediatri hemşirelerinin profesyonel değerlerinin profesyonel tutumlarına etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 316-323.
- Weis D, Schank MJ. Development and psychometric evaluation of the Nurses Professional Values Scale-Revised. *J Nurs Meas* 2009;17:221-31.